

Наталія ФЕДОРЧУК

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

З метою мінімізації ризиків у багатьох аграрних країнах світу фермери користуються страхуванням своєї діяльності. Натомість вітчизняні аграрії досить скептично ставляться до можливості застрахувати свій урожай, бо не знають про переваги і не вірять у виплати. Страхіві компанії також не є активними. Серед 60, які можуть надавати страхові послуги саме в агросекторі, працюють у цьому напрямі лише 10. Проте експерти з міжнародним досвідом прогнозують, що за декілька років цей ринок чекають великі перспективи.

Сьогодні кожен аграрій намагається зібрати гарний врожай із мінімальними втратами, незважаючи на погодні умови. Спрогнозувати погодні умови можна, але не на 100%. Зменшити ж їх негативні наслідки практично неможливо. Як вберегти врожай, наприклад, від граду чи від заморозків у травні, або полити ціле поле пшениці чи кукурудзи під час засухи? Відповіді на ці питання не є однозначними.

У сучасних умовах ризику для аграріїв зростають тому, що останніми роками погодні умови змінюються досить динамічно. Саме тому агрострахування мало б відігравати важливу роль та сприяти сталому розвитку агробізнесу в Україні, але, нажаль, не відіграє. Фермери не поспішають вдаватися до практики страхування майбутнього врожаю, бо, по-перше, не довіряють цьому механізму мінімізації ризиків, по-друге, через обмеженість фінансових ресурсів, як правило, спрямовують їх на першочергові потреби. Могла б відігравати важливу роль державна програма субсидування агрострахування, але вона так і не була запущена в дію.

У багатьох країнах світу система страхування в аграрному секторі регулюється законодавчо, а страхові компанії пропонують ефективні послуги. Там аграрії значною мірою покривають свої ризики та мінімізують фінансові втрати через страхування. Коли ми порівнюємо український ринок із міжнародним, то лідером в агрострахуванні є США, де 90% господарств застраховані. Активно користуються цими послугами і в країнах Європи. Натомість у нас майже ніяк.

Наразі, поки що застраховано лише трохи більше 5% земель сільськогосподарського призначення. І така тенденція цілком закономірна, адже у цій

галузі існує низка викликів. У нас немає жодної програми державної підтримки страхування, фермери не знають про його переваги, а виконавчі процедури у страховому процесі недосконалі і завдають шкоди репутації страхування як належного інструменту для зменшення ризиків.

Найбільшим викликом для страховиків залишається проблема з довірою. Досвід українців, який вони отримали від інших видів страхування, накладає свій відбиток і на аграрне. Про можливість застрахувати ризики фермер згадує, коли переживає великі втрати. Зараз переважна більшість експертів з агрострахування знаходяться у Києві, тому потрібно розвивати мережу агентів, які можуть пояснювати страхові питання фермерам у регіонах [1].

Проте самі агенти зі страхування, брокери з ім'ям та досвідом не засмучуються з цього приводу, адже низький рівень покриття страховиками фермерських господарств говорить про ринковий потенціал агрострахування як такого. Якщо подивитися на динаміку ринку агрострахування, то негативний тренд спостерігався до 2016 року, а далі він починає зростати та розвиватися. Є низка страхових компаній, які пропонують гарні умови та зацікавлюють новаціями.

Страховий цикл починається з озимих і закінчується виплатами з весняно-літніх ризиків. Так ось, за весь останній страховий період було застраховано 1200 полісів на страхову суму в 240 млн дол. і майже до 1 млн га посівних площ. Загалом це лише 6,5% усіх орних земель. Якщо подивитися на індексне страхування погодних умов, то за 2019 рік було підписано майже 800 договорів і застраховано близько 420 тис. га землі. Це небагато і свідчить про потенціал аграрного страхування. Щодо кількості виплат, то їх було лише 26 [2].

Отже, на сучасному етапі зробити ринок страхування привабливим для фермерів можна шляхом проведення інформаційних компаній з агрострахування. Також потрібно розвивати мережу агентів, які можуть зустрічатися із фермерами і пояснювати, як працюють їхні продукти. Має важливе значення і самоповага та чіткі правила у середовищі страхових компаній. Адже нечесні гравці ринку можуть вводити клієнтів в оману через обмеження умов договорів, які дозволяють відмовитися від виплат. Відсутність чітких правил навіть у колі страхових компаній суттєво впливає на ринок. Потрібна і державна програма регулювання та підтримки страхування аграрних ризиків. Якщо в інших країнах такий механізм мінімізації ризиків діє та повністю виправдовує себе, то він може і повинен сприяти стабільнішому розвитку бізнесу українських аграріїв.

Перелік джерел інформації:

1. Агрострахування в Україні – системний підхід. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahrostrakhuvannia/item/14097-ahrostrakhuvannia-v-ukraini-systemnyi-pidkhid.html>.
2. Перспективи агрострахування в Україні. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahrostrakhuvannia/item/12688-perspektyvy-ahrostrakhuvannia-v-ukraini.html>.